

Niedostosowanie społeczne - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Niedostosowanie społeczne
Kod przedmiotu	05.6-WP-PSSM-NSiSNI
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika specjalna
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	jednolite magisterskie
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2022/2023

Informacje o przedmiocie	
Semestr	9
Liczba punktów ECTS do zdobycia	4
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	dr Lidia Wawryk

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	9	0,6	Egzamin
Ćwiczenia	15	1	9	0,6	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Celem przedmiotu jest:

- zdobycie wiedzy na temat zjawiska niedostosowania społecznego i jego interpretacji naukowej w różnorodnych koncepcjach teoretycznych oraz w odniesieniu do patologii życia społecznego i funkcjonowania osób z różnymi ograniczeniami w tym: niepełnosprawności intelektualnej, chorych przewlekle oraz osób z zaburzeniami ze spectrum autyzmu.
- poznanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży, sposobów funkcjonowania osób niedostosowanych i zagrożonych niedostosowaniem w środowisku rodzinnym, szkolnym, rówieśniczym.
- zdobycie wiadomości odnoszących się do diagnozy niedostosowania społecznego, resocjalizacji i profilaktyki.

Wymagania wstępne

Wiedza z zakresu patologii społecznych, wiedza o problemach społecznych na poziomie szkoły średniej.

Zakres tematyczny

Problematyka wykładów:

Norma i patologia w funkcjonowaniu społeczeństwa. Źródła norm i zasad społecznych. Patologia a dewiacja.

Teorie wyjaśniające zachowania dewiacyjne człowieka (teoria anomii, kontroli społecznej E. Durkheima, T. Hirschiego, teoria R. Mertona, Teoria zróżnicowanych powiązań E. Sutherlanda, teoria naznaczenia społecznego E. Lemerta, teorie subkultur). Patologie a niedostosowanie społeczne.

Definicje i typologie niedostosowania społecznego. Powstawanie i rozwój zachowań aspołecznych oraz mechanizmy psychospołeczne.

Biopsychiczne i środowiskowe uwarunkowania nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży w tym funkcjonowania osób z różnymi ograniczeniami - niepełnosprawnością intelektualną, chorych przewlekle oraz osób z zaburzeniami ze spectrum autyzmu.

Rola diagnozy w pracy z dzieckiem niedostosowanym społecznie. Procedury działań podejmowanych wobec osób przejawiających symptomy niedostosowania społecznego. System opieki i profilaktyki nad dzieckiem niedostosowanym społecznie Środki i ośrodki pracy z dziećmi i młodzieżą niedostosowaną.

Główne problemy w terapii i resocjalizacji nieletnich niedostosowanych. Współczesne systemy ograniczania zachowań dewiacyjnych dzieci i młodzieży w Polsce i na świecie.

Problematyka ćwiczeń:

Wprowadzenie: poglądy na istotę niedostosowania społecznego; socjalizacja; niedostosowanie jako problem wychowawczy i społeczny.

Diagnoza młodzieży niedostosowanej społecznie: model diagnozy behawioralnej i interdyscyplinarnej, główne etapy; diagnostyka wspierająca; arkusz obserwacyjny T. Achenbacha i jego praktyczne zastosowanie; SNS L. Pytki.

Główne przyczyny niedostosowania społecznego; podziały, klasyfikacje; czynniki makrospołeczne powodujące niedostosowanie społeczne (przemiany społeczno-ekonomiczne, rola massmediów, wyjazdy za granice). Rodzinne uwarunkowania niedostosowania społecznego: czynniki rodzinne według Farrington; braki w zakresie umiejętności wychowawczych rodziców; rola kar i nagród w wychowaniu, cechy rodziny dysfunkcyjnej w aspekcie systemów rodzinnych.

Charakterystyka wybranych przejawów niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży (agresja, odmowa chodzenia do szkoły, fala szkolna, bullying, cyberprzemoc, wagary szkolne, próby samobójcze młodzieży). ADHD i FAS jako przykład zaburzeń funkcjonowania dzieci i młodzieży w wyniku uszkodzenia CUN. Przemoc wobec dziecka w rodzinie jako zasadnicza przyczyna niedostosowania społecznego; definicje, rodzaje i formy przemocy wobec dziecka; deprywacja potrzeb dziecka, a zaburzenia w zachowaniu.

Szkolne uwarunkowania nieprzystosowania społecznego: czynniki tkwiące w systemie szkolnym, w nauczycielu, w uczniu; fobia szkolna jako typ zachowania neurotyczno-lekowego; wagary; bullying. Dziecko niedostosowane w kontaktach rówieśniczych: popularność dzieci z symptomami zaburzeń w grupie rówieśniczej; dzieci zagrożone ostracyzmem – mechanizmy i skutki.

Metody kształcenia

Wykład – wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia – praca w grupach, dyskusja.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie: B.2.W7. opisuje zagadnienia związane ze szkołą jako instytucją wychowawczą :środowisko społeczne klasy i szkoły, autokratyzm i demokrację w szkole, ukryty program szkoły, postawy nauczycieli i uczniów, pracę z grupą rówieśniczą, tworzenie klimatu wychowawczego w klasie i w szkole, metody wychowawcze i ich skuteczność, problematykę umiejętności i trudności wychowawczych, konfliktów w klasie i w rodzinie, błędów wychowawczych, granic i mierników oddziaływań wychowawczych, kryzysu szkoły, zasad współpracy rodziny i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym; B.2.W11. wyjaśnia rolę kontaktów społecznych ucznia, w tym w grupie rówieśniczej, koleżeństwa, przyjaźni i konfliktów wśród uczniów; rolę osób znaczących i autorytetów; zagadnienia zmiany autorytetów, kryzysu autorytetu nauczyciela, rodzica i opiekuna, buntu okresu dorastania i jego funkcji; zagrożenia w wychowaniu młodzieży; podkultury młodzieżowe i inne obszary zagrożeń z zakresu niedostosowania społecznego.	• PS_W-04 • PS_W-05	• kolokwium • test egzaminacyjny z progami punktowymi •	• Wykład • Ćwiczenia
W zakresie umiejętności absolwent potrafi: B.2.U1. rozpoznawać sytuacje zagrożeń w przedszkolu, szkole lub placówce systemu oświaty;B.2.U4. projektować działania profilaktyczne w przedszkolu, szkole lub placówce systemu oświaty;	• PS_U-01 • PS_U-06	• dyskusja • obserwacja i ocena aktywności na zajęciach	• Ćwiczenia
W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do: B.2.K1. dążenia do okazywania empatii dzieciom i uczniom potrzebującym wsparcia i pomocy; B.2.K2. profesjonalnego rozwiązywania konfliktów w klasie szkolnej i grupie wychowawczej;	• PS_K-04 • PS_K-05	• dyskusja • obserwacja i ocena aktywności na zajęciach	• Wykład • Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Wykład

Warunkiem zaliczenia jest egzamin pisemny/test z pytaniami otwartymi. Warunkiem oceny pozytywnej jest uzyskanie 60% pozytywnych odpowiedzi. Ocenę końcową wylicza się na podstawie punktów uzyskanych z testu zaliczeniowego, które są przeliczane na stopnie według skali 94-100%=5,0, 85-93%=4,5, 76-84%=4,0, 68-75%=3,5, 60-67%= 3,0, 0-59%=2.

Ćwiczenia

Aktywne uczestnictwo studenta na zajęciach (m.in. prezentowanie własnych podglądów formułowanych na podstawie literatury przedmiotu); kolokwium zaliczeniowe/test z pytaniami otwartymi.Warunkiem oceny pozytywnej jest uzyskanie 60% pozytywnych odpowiedzi. Ocenę końcową wylicza się na podstawie punktów uzyskanych z testu zaliczeniowego, które są przeliczane na stopnie według skali 94-100%=5,0, 85-93%=4,5, 76-84%=4,0, 68-75%=3,5, 60-67%= 3,0, 0-59%=2.

Ocena końcowa: średnia ocen zaliczenia wykładów i ćwiczeń.

Dozwolona jest jedna nieobecność na zajęciach bez konieczności jej zaliczania. Każdą kolejną nieobecność student zobowiązany jest zaliczyć na konsultacjach (dopuszczalne jest odrobienie zajęć z inną grupą). Studenci którzy mają przyznany IOS (udział w zajęciach 50%-60%, wywiązanie się z ustalonych indywidualnie warunków zaliczenia).

Literatura podstawowa

1. Chrzanowska I., *Pedagogika specjalna. Od tradycji do współczesności*, Kraków, 2015.
2. Pospiszyl I., *Patologie społeczne*, Warszawa 2008.
3. Siemionow J., *Niedostosowanie społeczne nieletnich: działania, zmiana, efektywność*. Warszawa, 2011.
4. Szymański M., *Niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży-wybrane problemy*. Warszawa, 2010.
5. Urban B., J. Stanik, *Resocjalizacja*, T. I, Warszawa 2007.
6. Urban B., *Zachowania dewiacyjne młodzieży*, Kraków 2000.

Literatura uzupełniająca

1. Borecka-Biernat D. *Zaburzenia w zachowaniu dzieci i młodzieży w kontekście trudnych sytuacji szkolnych i pozaszkolnych*. Kraków 2011.
2. Elliot J., Place M., *Dzieci i młodzież w kłopotcie*, Warszawa 2000.
3. Jarosz E., *Dom, który krzywdzi*, Katowice 2001.
4. Kamiński A., Dobijański M., *Niedostosowanie społeczne nieletnich. Profilaktyka i resocjalizacja*. Siedlce 2020.
5. Konopnicki J, *Niedostosowanie społeczne*, Warszawa 1971.
6. Wirkus Ł., *Family structure and the process of social maladjustment of juveniles*. "Resocjalizacja Polska", No 20, 2020.

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr Lidia Wawryk (ostatnia modyfikacja: 19-04-2022 16:20)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ